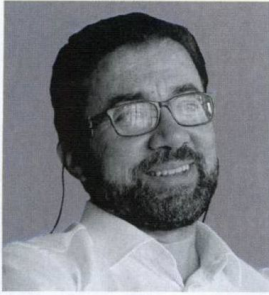

46 / Z RAPORU

MURAT
YÜLEK

ABD Başkanlık seçimleri ve dünya

Amerika Birleşik Devletleri'nde Kasım ayında yapılacak olan Başkanlık seçimleri dünya ekonomi siyaseti üzerinde önemli etkilere sahip olacak. Zira adaylardan birisi olan Donald Trump "farklı" ve kendisi tarafından bile öngörülemeyen bir siyasetçi.

PROF. DR. MURAT YÜLEK
OSTİM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ

Bob Woodward tarafından yazılan biyografisinde, Trump yönetiminin Savunma Bakanı Jim Mattis'in Trump'ın zeka seviyesini 5 ya da 6. sınıf öğrencisi seviyesinde gördüğünü söylediği yazılıyor. Trump'a en yakın çalışan bürokratlardan Cumhurbaşkanlığı Yönetim Ofisi Başkanı John Kelly ise Trump'ı "geri zekalı (idiot)" ve dengesiz olarak tanımlıyor. Trump'ın bu özellikleri onun dünyanın en büyük askeri gücü ve ekonomisinin (ya da Çin'in ardından ikinci) başına geçerse (ki öyle görünüyor) oldukça öngörülemeyen bir karar alıcı olacağını gösteriyor.

Demokratlar ise oldukça vasat bir aday ile seçime gidecek gibi görünüyor. Joe Biden'ın baskılara dayanamayarak yarıştan çekilmesinin ardından partinin başkan adayı haline gelen Kamala Harris'e Trump karşısında Amerikan sosyolojisi fazla bir şans tanımıyor. Solda yer alan Jill Stein gibi adayların demokrat parti labirentlerinde yer edememesi Trump'ın şansını artırıyor.

Bu durumda Başkanlık seçimleri ardından yaşanması muhtemel kırılma dünya siyaseti ve ardından da dünya ekonomisinde de önemli bir kırılmaya sebep olacak gibi. Şimdi ana başlıklara bakalım. Biden hükümeti bir taraftan ABD'yi oldukça içine kapatmışken Rusya-Ukrayna savaşında güçlü bir şekilde Rus karşıtı tutum almıştı. Aynı pozisyonu alan Batı Avrupa ülkeleri ile pek koordineli olmasa da ABD'nin açık şekilde Ukrayna tarafında yer alması bir taraftan Rusya'yı daha da keskinleştirmiş, diğer taraftan ise Rusya ile Çin'i iyice bir birbirine yaklaştırmıştı. Trump'ın, başkan seçilmesi durumunda, bu konumlanmayı değiştireceği kesin gibi. Bu da Türkiye ve bölge üzerinde doğrudan etki yapacak. Türkiye'nin bu ihtilafta ortada yer almasının doğru bir yaklaşım olduğu söylenebilir. Bu yüzden bu durumun Türkiye'den çok Batı Avrupa'yı endişelendireceğini söyleyebiliriz.

Öte yandan, Trump'ın seçilmesi durumunda Amerika Birleşik Devletleri Çin'e karşı daha şahin bir pozisyon alacak

ve "ticaret savaşları" tekrar başlayacak. Trump'ın kişisel iticiliği ve düşük itibarı Avrupa'da ne kadar iş yapar bilinmez; ancak, Trump başkanlığındaki ABD'nin Çin'e karşı başlatacağı haçlı seferinde Rusya'yı ve Avrupa'yı yanına çekmesi gerekecek.

Türkiye'yi ilgilendiren diğer bir alan da ABD'nin İsrail politikasındaki olası değişiklikler. ABD Temsilciler Meclisi ve Senatosu'nun neredeyse tamamı Siyonist lobinin etkisi altında. Başkanlık ise Biden döneminde Netanyahu yönetiminin iyice karşısına geçti. Hatta, İsrail lehindeki politikaları sebebiyle oy ve itibar kaybetmekten sabrı taşan Biden'ın Netanyahu'ya açıktan "a****" şeklinde galiz bir küfür savunduğu biliniyor. Trump ise Başkanlığı sırasındaki İsrail taraftarı çocukça hareketleri bile yapmıştı (Sırbistan Cumhurbaşkanı'na Oval Ofis'te küçük bir masa üzerinde zorla İsrail'i tanıdığına dair kapıt imzalatmak gibi). Yazının başında Trump'ı kendi takım arkadaşlarının nasıl tanımladığı yazılmıştı. Buna karşılık bataklık bir işadama olan Trump petrol zengini Arap liderlerine de yakın olmak istediği biliniyor. Bu düşünüldüğünde Papaz hadisesi de hatırlanırsa Trump'ın Orta Doğu'da "saçma" ve öngörülemeyen hareketler yapması muhtemeldir.

Düşük bir olasılık olsa da Kamala Harris'in de seçilme ihtimali var. Bu durumda ise ABD'nin Biden dönemindeki utangaç ve koordinasyonsuz politikalarını devam ettireceği düşünülebilir. Harris'in dünya siyaseti tecrübesi çok sınırlı olsa da kocasının (Trump'ın damadı ve Biden yönetiminin dışişleri bakanı gibi) yahudi olması bölgeyle ilgilenmesine ve taraflı olmasına sebep olacaktır. Ancak, Biden gibi yeminli bir Türk düşmanı olmadığından da altının çizilmesi gerekir. Yani Harris'in seçilmesi durumunda dışişleri bakanı olarak seçeceği isim çok önemli olacak.

Bu kısa değerlendirmelerin ışığında, dünya siyasetini (ve ekonomisini) Kasım sonrası için önemli bir belirsizliğin beklediği söylenebilir.